

6A klasė

Vasario 25d., 2023m.

Mokinio vardas: .....

Tėvelių parašas: .....

Ačiū mokiniams už dvidešimt antrąjį šeštadienį mokykloje!

Namų darbai:

GRAMATIKA:

Atlikite pratimą Gramatikos knygos 68p. viršuje. Eilėraštyje pabraukite būsimąjo laiko veiksmažodžius, tada juos pakeiskite į esamojo laiko veiksmažodžius ir įrašykite šalia tiesiai į knygą.

SKAITYMAS:

1. Perskaitykite kitoje lapo pusėje esantį tekstą „Apie maistą Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje“.
2. Pirmoje pastraipoje raskite ir pabraukite: 5 būtojo kartinio laiko veiksmažodžius.
3. Atsakykite į klausimą, esantį teksto gale.

SVARBU: Kitą šeštadienį mokykloje vyks Švietimo tarybos organizuojamas rašinio konkursas. Rašinėlius rašysime klasėje, bet pasiruošti galima namuose. Mokiniams reikės pasirinkti vieną iš šių temų:

1. **Vilnius – Lietuvos sostinė.** Šiai temai reikia pasirinkti labiausiai patinkančių 20-40 lietuviškų žodžių, apibūdinančių Vilnių, jo grožį ar istoriją, ir iš jų sukurti eilėraščių.
2. **Mano šeima** (1-2 ranka rašyti puslapiai). Šiai temai galite papasakoti apie savo šeimos narius, gal artimai bendraujate su pusbroliais, pusseserėmis, seneliais. Ką mėgstate kartu veikti, kokias šventes kartu švenčiate, gal turite savo šeimos tradicijų. Gal vasarą keliaujate į Lietuvą pasimatyti su savo giminaičiais. Ar laukiate tų kelionių?

Jei jūsų vaiko nebus pamokose, užpildykite lankomumo lentelę mokyklos internetiniame puslapyje www.maironis.org. Taip pat prašau įspėkite ir mane žinute ar el. laišku. Ačiū!

Iškilus klausimams prašau skambinkite tel: 708-926-1618 arba rašykite el. paštu: lsmilgyte@maironis.org.

Mokytoja Laima Smilgytė

Apie maistą Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje

Maisto kultūra Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje (LDK) vystėsi pamažu. Mindaugo laikais tiek didikai, tiek eiliniai gyventojai valgė itin paprastą maistą: apie 60 proc. raciono sudarė javai ir grūdai, 20 proc. – mėsa, likę – pieno produktai. Vėliau atsirado takoskyra. Vytauto ir Jogailos laikais didikai jau valgė atsivežtines daržoves bei prieskonius.

Daug įtakos lietuvių virtuvei padarė Hanzos pirkliai, kunigaikščio Gedimino pakviesti amatininkai bei pranciškonai vienuoliai, žydų bendruomenė, iš kurios iki dabar turime bulvinius patiekalus, tokius kaip kugelis ar cepelinai. Taip pat įtakos darė ir didikų ryšiai su vokiečių kultūra. Juk Vytautas Didysis net keletą metų gyveno Vokiečių ordino pilyse, iš ten vežėsi žinias. Radvilos net samdė vokiečių virėjus. Seniausia LDK žinoma receptų knyga – XVII a. pab. Radvilų virėjų užrašai. Tai buvo austriškos receptų knygos vertimas.

LDK virtuvėje netrūko įvairiausių prieskonių, net šafrano. Kuo daugiau prieskonių maiste, tuo puotos organizatoriui daugiau garbės, nes atvežtiniai prieskoniai buvo itin brangūs. Gotikos vakarienės buvo riebios ir itin gausios, jos užtrukdavo ilgai. Kuo aukštesnė padėtis, tuo meniu – mažiau subproduktų. Nemėgo valgyti to laikmečio žmonės ir kiaulienos. Vytauto ir Jogailos gyvavimo metai buvo pirmieji dokumentuoti metai kulinarijos istorijoje. Iš dvaro sąskaitų galima sužinoti, ką didikai valgydavo per pietus.

1415 metų rugpjūtį, keliaudamas po Lietuvą, karalius pietavo su karaliene ir dvariškiais. Karaliaus Jogailos pietums paruošti sunaudotas jautis, du avinai, paltis lašinių, 60 vištų, 4 žąsys, 4 riebus gaidžiai, 200 kiaušinių, gorčius sviesto, grietinės, pieno, 30 sūrių ir 5 oktualijos (viena oktualija – apie 1,44 litro) alaus. Ir čia tik karaliaus pietums.

Karalienės pietums paruoštas dar vienas jautis, 2 avinai, pusė palties lašinių, 40 vištų, 3 riebus gaidžiai, 100 kiaušinių, gorčius sviesto, grietinė, pienas, kriaušės ir 3 oktualijos alaus.

Kunigaikščio Aleksandro pietums – dar 8 vištos, ketvirtis gabalo mėsos ir 5 oktualijos alaus. Įsivaizduojate, kiek jie valgė? Tokį itin sotų ir riebų maistą didikai nuplaudavo alumi, kuris tuomet nebuvo laikomas alkoholiu – prilygo kompotui.

Viskas buvo saldinama medumi. Net ir kai 15 a. pab. atsirado Lietuvoje cukrus.

LDK laikais buvo valgoma – rankomis. Joms nusivalyti pasitarnaudavo dubuo su vandeniu bei staltiesės kraštelis. Servetėlės ant stalų Lietuvoje atsirado tik daug vėliau.

Didžiausi desertai LDK laikais buvo agurkai su medumi, kurie tuo metu buvo laikomi vaisiais. Kaip ir ankštiniai žirniai. Skanaudavo didikai ir atvežtinius obuolius, kriaušes, vyšnias, slyvas.

.....
Koks LDK laikais buvo didžiausias desertas?